

Viatge a la Rússia soviètica

Eduard Riu-Barrera (ed.)
L'Avenç 2017.
212 pàgines
19,00 euros

Testimonis

El lector trobarà en aquest llibre vint-i-tres textos escrits per catalans que havien viatjat a Rússia no gaires anys després de la Revolució d'Octubre de 2017 i constitueix la més completa antologia publicada, fins avui, sobre la qüestió. No són, és clar, mers llibres de viatges, perquè el que havia passat a Rússia no tenia precedents: era un món nou, una revolució triomfant, un nou ordre social i un nou model territorial. La transcendència històrica —i la influència— de la Rússia soviètica era evident per a tothom. Els autors diuen el que veuen però també el que en pensen i, per això, és especialment útil que els seus punts de vista siguin molt diversos. Els autors havien viatjat a Rússia per motius molt diferents (acords polítics, tractes comercials, estudis, militància revolucionària, exili, periodisme) i pertanyien a estatus socials molt diferents: proletaris i burgesos, d'esqueres i de dretes, comunistes i anarquistes, estudiants i treballadors. De tot.

D'entrada, podria semblar que aquestes opinions retraten, sobretot, els qui les profereixen. I és cert. Però del puzzle d'opinions se'n pot deduir, sense por d'errar gaire, unes constants malgrat que les valoracions siguin divergents: l'evident progrés tècnic, l'ineludible pensament únic, la millora —progressiva— del benestar, l'abolició de molts privilegis substituïts, sovint, pels dels que monopolitzaven els jerarquies del partit, l'aclaparadora maquinària de propaganda, o les impressionants demostracions massives d'entusiasme orquestrades pel poder. No em sembla dubtós que, en aquells dies, l'URSS estava amenaçada i que moltes de les mesures entre cruels —repressives— i ridícules —el culte als líders vius o morts— s'expliquen per aquelles circumstàncies. Però també em sembla evident que els jerarquies hi van trobar gust. De fet, un Estat no renuncia mai ni a un bri del seu poder especialment si el pot maquillar amb alguna

dosi de prosperitat. Els textos ho permeten entreveure i la història ho ha confirmat. Aquest, em sembla, és el panorama

Però a més dels panorames, hi ha perles que recomano especialment. En general, aquests textos són un minuciós relat del que els autors feien: les institucions que visitaven, la gent que veien al carrer o en una fàbrica, o els dirigents, alguns de molt rellevants, amb què parlaven. Com en un dietari. Quan la crònica és molt precisa —més fets que adjectius— el relat té un to de fiabilitat notable com el dels anarquistes Àngel Pestaña o Vicente Pérez —molt hostils— o el de Josep Grau potser només distant. En un cas, la perspectiva és molt més personal com el d'Antònia Pérez, mare d'Andreu Nin, que sintonitza amb el que veu i que ho explica amb una senzillesa emocionant. Però hi ha també qui mira per damunt de les espatlles —sarcasmes inclosos— com Eugeni Xammar amb el que s'hi podrà estar d'acord o no però que, d'escriure, en sap. Em semblen especialment interessants les valoracions que es fan de la nova cultura soviètica —de l'òpera (Blasi), del teatre (Vidiella), del cinema (Pestaña i Roldolf Llorens), de l'arquitectura (Frederic Fernández) o dels intel·lectuals (Rovira i Virgili)— d'un interès molt notable. Especialment valuós, em sembla, és el que escriu sobre aquestes qüestions, Helios Gómez, artista i militant revolucionari, que analitza la relació entre art i societat, que dinamita el "realisme socialista", que s'entusiasma amb el cartellisme soviètic, i que descriu, implacablement, alguns aspectes del nou ordre. I que és, a més, un escriptor excel·lent. No acabarem amb els exemples.

L'edició d'Eduard Riu-Barrera —acompanyat, diu, per "l'entusiasme pel treball de recerca de Ferran Muñoz Jofre"— és mol rigorós tal com escau a un especialista en la matèria, i el seu pròleg, malgrat la seva singular sintaxi, excel·lent.